גמר להו בשולייהו. משמרו ולא אמרינן שעה אחת היו מוקלות וידחו: **ולטעמיך.** דמשוית להו לרתיחתן תורת מוקלה וילפת מינה דאין מוקלה לחלי שבת: **תקשי לך.** מהשתא דלא תוכל לתרץ היאך אנו אוכלים שוס קדרות בגילי שבתות דעל כרחך המוקלה לגין השמשות מוקלה לכולי יומא והרי בין השמשות כל הקדרות מסולקות מרותחות מן הכירה ואכלינן מנייהו לאורתא: **אלא מידי דגמרו בידי אדם לא קא מבעיא לן.** דכיון דבידו לתקנו בו ביום לא מקלה ליה מדעתיה מפני דחייתו הלכך פולין ועדשים אינם רמייה לכאן ומהאי טעמא נמי שרינן קדרות של בין השמשות: **כי קא מבעיא לן גמרו בידי שמים.** ע"י חמה דכיון שאין בידו לתקנו מסח דעתיה מניה: **הוה ליה הכוא בוכרא.** והיו לו בביתו כהנים סמוכין על שלחנו ואוכלין בכורות: **רבי יהודה ור' שמעון הלכה כרבי יהודה.** הכי כיילינן להו בעירובין (דף מו:): **אמר ליה.** ר' זריקא לר' אבא: **ואם מה בידך.** דשבקת לרבי יהודה ובעית למעבד כר' שמעון ממי שמעת דהלכה כר' שמעון בזו: **אמר מאן דהוא.** אחד מן התלמידים מי שהוא ולא נודע שמו: **אזכי ואסק.** יהי רצון שאזכה לעלות לארץ ישראל למקום שרבי זירא שם דהוא מרה דשמעתא דאמרי משמיה הלכה כר' שמעון ואגמרה לשמעתא מפומיה: **אנא מסתברא אמרי.** כן אמרתי דמסתברא כרבי שמעון אבל לא שמעתי שהוקבעה הלכה למעשה כמותו: **בגשון חכמים.** דקתני לעיל[ב] אתא ואייתי מתניתא בידיה בין שנולד בו מוס מעי"ט בין שנולד בו מוס בי"ט חכמים אומרים כו' ור' שמעון הוא דקאמר הכי וקרי ליה חכמים: **באשלי רבנן.** בחבלים גדולים וגסים שקשין ליתתק כלומר חכמים גדולים אמרוה ואין נוחין לבטל דבריהם: **ר' שמעון בן מנסיא וחבריו.** אותן שאמר עליהן הרי אמרו אין רואין מומין בי"ט: **אמרו הלכה כר' מאיר.** בבכורות. השתא משמע שמעידין הקהלא קדישא על ר' שמעון בן מנסיא שאומר עוד דבר זה. ומפרש רב יוסף אמרו בתמיה וכי אפשר שקהלא קדישא אומרים דבר זה על ר' שמעון בן מנסיא וחבריו אמרו הלכה כר' מאיר ועבדינן כותייהו: **והא איכא קדימי וקשישי מיניה טובא.** קהלא קדישא דאמרה רבי להא שמעתא משמייהו קשישי מר' שמעון בן מנסיא טובא דהא ר' שמעון בן מנסיא בימי רבי ובניו היה כדתנן באבות [פ"ו ה"ט] אמר ר' שמעון בן מנסיא אלו שבע מדות שמנו חכמים בתלמידים כלן נתקיימו ברבי ובבניו ולעיל נמי אפלוג בהדיה והיכי אמרו ההוא קהלא קדישא הלכה משמיה דר' שמעון בן מנסיא דקתני ר' שמעון וחבריו אמרו הלכה כר' מאיר: **אלא.** הכי אמור קהלא קדישא ר' שמעון בן מנסיא וחבריו שאמרו אין רואין מומין בשיטת ר' מאיר אמרוה. וכן אפשר שהזקנים נתנו דעתם על דברי הבחורים ואמרו דברי פלוני נוטין אחר דברי ר' פלוני שהיה לפניו: **השוחט את הבכור.** קודם שהתירו חכם ואח"כ הראה את מומו לחכם: **אלמא קסבר ר' מאיר ראייתם בכור.** אינה קלה כראייתם טרפה דאחשבוה רבנן וכל עצמה של התרת בכור תלויה בה שאף שחיטתו אסורה קודם שיראנו ואינו דומה לראיית טרפה שהתירו לבדקה אחר שחיטה: **ומינה.** וממנה למדו ר' שמעון בן מנסיא וחבריו ואמרו כיון דחשיבא כולי האי הוה ליה כמתקן[ט] וכדן דין ואסור לראותו בי"ט ואע"פ שהטרפה נבדקת בי"ט והיינו תליא באשלי רבנן דאמרו שאמרו הקהלא קדישא דהא דר' שמעון כר"מ אזלא וקמו להו ר' שמעון בן יוחי ור' מאיר בחדא שיטתא וה"ל ר' יהודה יחיד ואין דבריו של אחד במקום שנים: **אמר ליה אביי.** לרב יוסף: **אטו.** ההיא דר"מ דבכור ברואין מומין לאחר שחיטה פליגי ומשום טעמא דחשיבותא אמרה ר"מ למלתיה והא קנסא קנים כדמפרש ואזיל ואילו אדם אחר שחטו וכסבור שהוא ניתר מפי מומחה אפילו ר"מ מודה דרואין: **בדוקין.** טייל"א כמו הגוטה כדוק שמים (ישעיה מ) אם מוס זה דוק שבעין: **כולי עלמא.** אפילו ר' יהודה מודה דאסור מפני שמשתנה לאחר המיתה ויש דוק שנראה לאחר שחיטה מוס קבוע שאילו ראהו לפני שחיטה היה נראה עובר: **במומין שבגוף.** כגון נקלבה אזנו נשברה ידו דלא נשתנה בשביל השחיטה: **מפני'.** דבכורות נמי דיקא דמשום גזרה קאסר ליה וקנסא קנים כדי שלא ירגיל עוד מדלא קתני ר"מ אוסר דנהוי משמע דאסורו תלוי בגופו שאין ראייתו לאחר שחיטה כלום אלא הואיל ועבר ושחטו שמע מינה זהו טעמו של דבר מפני שהקיל נשחטו ותלה ר"מ הדבר ברשעו של כהן זה שהקיל בו: **אמי ורדינאה.** נאה היה ועל שם ורדים היה נקרא[י]. ולי נראה מאותו מקום ששמו ורדינה כדאמרינן בעירובין (דף מט.) שנקרא מאנשי ורדינה ואנשים לקנים ולרי עין בממונן היו: **מאתמול הוה חזי.** אם קבוע אם עובר:

ובי"ט

אלא גמרו בידי אדם לא מבעיא לן וכו'. ולא"ת אמאי אין מוכיח מהתיא דכופין את הסל לפני האפרוחין כדי שיעלו וירדו וקאמר [שבת מג.] מותר לטלטלם פי' אחר שירדו מותר לטלטל הסל אע"פ שהיה אסור כשעלו האפרוחים עליו בחלי היום אלמא אין מוקלה לחלי שבת[כ] וי"ל דשאני התם דהוי כמו גמרו בידי אדם שבידו להפריחם מעליו דהא שרינן קדרות אע"ג דביה"ש רותחות הן בכפ' סירה (שם) קאמר אם היו עליו בה"ש אסור לטלטלו וא"כ לא הוי כגמרו בידי אדם וי"ל דהתם מייתי כו'. כל"ל מהרש"ל, [ב] [עירובין מו. כתובות מז.], [ג] [ועי' תוס' יבמות לז. ד"ה מי עביד ותוספות ב"ק ל: ד"ה וחכמים ותוס' ב"מ עב. ד"ה קונסין ותוס' ב"ב לד: שילהי ד"ה וחכמים ותוס' בכורות כח. ד"ה ר"מ ותוספות זבחים קד. ד"ה אמר ר' עקיבא],

לעזי רש"י

טייל"א. קרום בעין שמצמצם את הראיה.

מוסף רש"י

אמר מאן דהוא. אדם אחד מאן דהוא (מו"ק כב.) אחד מן התלמידים ולא היו זכורין אלו שמידרו הגמרא מי הוה (חולין נ.). **באשלי רבנן.** חבלים עבים וחזקים, ויש אומרים באילנות גדולים, כמו ויטע אשל (בר' כז ז). **ואחר כך הראה את מומו.** לאחר שחיטה ומצא קבוע (בכורות כח.).

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ג מהלכות בכורות הלכה ד סמג עשין ריא טוש"ע י"ד סי' שי סעיף ו:

רבינו חננאל

נגמר בשולן נראו, ואנו מבשלין אותן ביו"ט, הנה אין מוקצה. א"ל אביי ולטעמיך תיקשי לך כל קדירות דבין השמשות דאינון רותחות בין השמשות ואין ראויות לאכילה, ולמחר אוכלין מינייהו, אלא כל דבר שגמרו בידי אדם כגון אילו לא קמיבעיא לן דודאי אין מוקצה, כי קמיבעיא לן גמרו בידי שמים, ולא איפשיטא. ר' יהודה נשיאה הוה **ליה בכור**, שדריה לר' אמי ביו"ט לבקרו, סבר דלא למיחזיה. א"ל ר' ירמיה והא ר' יהודה תני במתניתין ירד מומחה ויראה, ור' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה. ואוקימנא למתניתין ברואין מומין ביו"ט פליגי, ר' יהודה מתיר ור' שמעון אוסר, וכן ר' יצחק נפחא לא רצה לבקר מומין ביו"ט, ואמר לו ר' ירמיה כמו שאמר לר' אמי, א"ל ר' אבא לר' ירמיה למה אינך מניח לר' אמי ולר' יצחק נפחא לעשות כר' שמעון דאמר אין רואין מומין, א"ל ר' ירמיה ואת מה בידך, א"ל הכי אמר זעירא הלכה כר' שמעון. **ואסיקנא** מסתברא קאמר, מדקתני לה ר' אושעיא במתניתא דאייתי בהדיה הא דר' שמעון בלשון חכמים, ש"מ הילכתא כותיה. **מאי** הוי עלה, ת"ש מדאשכחן ר' שמעון בן מנסיא וחבירוי שהקדימו באותו הזמן שהיו קודם ר' מאיר ואמרו הלכה כר' מאיר, דתנן בבכורות [בפרק] עד כמה ישראל חייב ליטפל בבכור, השוחט את הבכור ואח"כ הראה מומו, ר' יהודה מתיר, ר' מאיר אומר הואיל ונשחט שלא ע"פ מומחה אסור. ודייקינן אלמא קסבר ר' מאיר ראיית בכור לאו כראיית טריפה כו'. א"ל אביי אטו התם בראיית מומין ביו"ט פליגי, בגזירת מומין שבגוף אטו מומין שבעין פליגי, מפני שמשתנין לאחר מיתה, וקנסא הוא דקא קניס ר' מאיר התם. **אמי ורדינאה** לא היה רואה מומי בכור ביו"ט, וא"ר אמי שפיר עביד דלא חזי. ר' אמי הוה רואה מומין בעיו"ט ולמחר ביו"ט הוה שואלו איך נפל בו מום.